Z B I O R druków procesowych z XVIII. i XIX. w.

Tom II.

Nr. 1.	Elsner i Wisogierdowie r.1782.	szt. 1.
" 2.	Froelichowie r.1799.	" 3.
" 3.	Goldynga r. 1765.	" 2.
" 4.	Grabowski i Siheń etc r,1799.	" 1.
" 5.	Grabowscy r. 1799.	" 2.
" 6.	de Grothuz i Piotr Książę kurlandz.r.1779	" 1.
" 7.	Grużyński i Podberescy r. 1799.	" 3.
" 8.	Haudring i Klüchzner r. 1779.	" 3.
" 9.	Haudringowie i Platerowie r. 1780.	" 2.
" 10.	Janowicz i Chodakowscy r. 1799.	" 1.
" 11.	Izraelowicz i Radowicki r. 1799.	" 2.
" 12.	Hryniewicz r. 1774.	" 1.
" 13.	Jezuici toruń. i Magistrat toruń. r. 1724.	" 3.
" 14.	Jasna Góra i Kłobuck r. 1790.	" 2.
" 15.	Jocz i Downarowicz r. 1800.	" 1.
" 16.	Kaczanowska i Brzozowski 1799.	" 1.
" 17.	Kalenkiewicz r. 1760.	" 1.

0

SPRAWA

Starozakonnego Litmana Izraelowicza Obywatela Wołkowysk: z dokładem Dworney Zwierzchności

z WW. JPP. Piotrem Radowickim Łowczycem Wołkow: i Józefem Nacelewiczem Sędzią Grodzkim Pttu *Prużań:*

1. O podnieśienie Dekretu Grodz: Wołkow: w dacje 1798. R. Marca $\frac{3}{14}$. dnia zapadłego.
2. O ukaranie za kondykt i W. Radowickiego, i W. Nacelewicza, a ztąd o uwolnienie Litmana od proſtytucyi.
3. O powrót wydatkow prawnych zlot:

§.

Przed Rokiem 1791. *Zyd* Litman bawiąc ſię handlem, zakupił wina Francuzkiego oxeftow czyli kuf 22. u W. Piotra Radowickiego Łowczego Wołkow: Za ten Produkt *Zyd* Litman zoſtał winnym ※ 264.

Wino te do Brześcia ſprowadził Litman, tam one ſprzedawſzy w większey części, na ów czas przybyłemu Kredytorowi do Brześcia W. Radowickiemu ※ 164. oddał, a na pozoſtałe ※ 100. wydał Kartę.

Że W. Nacelewicz Sędzia Grodzki Prużańſki był w ten czas Gubernatorem Brzeſkim i naydywał ſię pod tę porę w Brześciu, przeto W. Łowczy Radowicki wzięty Dokument od Litmana na ※ 100. i pozoſtałe wino od ſprzedaży lokuie u tegoż W. Nacelewicza w tymże Brześciu, z takim dobrowolnym ſtron wſzyſtkich poſtanowieniem:

W. Nacelewicz przyrzeka Litmanowi nie wprzódy wydać wino, aż on ※ 100. należne opłaci W. Radowickiemu, a Litman ręcza dotrzymać układu, i nie biorąc wina, wprzody złożyć reſztuiące pieniądze u Nacelewicza.

W kilka tygodni Litman zalicza ※ 90. Nacelewiczowi na konto karty, a JP. Nacelewicz wzięte pieniądze notuie na Skrypcie; na pozoſtałe zaś ※ 10. bez opłaty w Obligu, Nacelewicz za zezwoleniem W. Radowickiego bierze Ankierkę wina w cenie ※ 6. Wydaie z pod zawiadywania ſwego lokacyine wino Litmanowi, i co więcey ſam W. Nacelewicz zawinia Litmanowi rożnym nabraniem złot: 460.

O wſzyſtkim tym wiedząc W. Radowicki, dopomina ſię o pieniądze u W. Nacelewicza, już Liſtami, już obecną prożbą, widzi ſam naocznie na ſkrypcie zanotowaną opłatę Litmana w ilości ※ 90. Lecz że W. Nacelewicz te pieniądze pozyſkane za wino obiecuie ſam W. Radowickiemu opłacić jako przez niego użyte, W. Radowicki czeka czas niejaki, a na reſztę gdy ponawiane obligacye o onych powròt były daremne, i dowiedział ſię, że W. Nacelewicz mitrężąc tę dla Radowickiego wypłatę, Adnotatę ※ 90. zmnieyſzył do ※ 50. wynoſi przed Sąd Grodzki Wołkowyſki w R, 1791. 8bra 31. dnia datowaną, 9bra 8. dnia po W. Nacelewicza ſamoiednego w treści: „Iż

A „Za-

„ Załuiący Delator z Star: Litmanem Izraelowiczem zgodziw-
„ ſzy ſię, pewną część wina wyprzedał, za co Litman Izrae-
„ lowicz na ⚹ 100. pod dniem 21. Januar: 1791. R. na imię
„ Załuiącego Oblig wydał, Załuiący chcąc być pewnieyſzym
„ wyrażonych pieniędzy, pomieniony Oblig u W. Nacelewicza
„ ulokował, i wyprzedaną część wina do Terespola (gdzie
„ Obżłny jeſt Gubernatorem) doſtarczyć przyioł obowiązek.
„ *Obżłny zaś Nacelewicz nie wprzód wino Litmanowi aſsekuro-*
„ *wał ſię, aż nim za ulokowanym u onego Obligiem* pieniądze
„ opłacone być miały. *W kolei rzeczony Litman nie już Czerw:*
„ 100. *lecz Czerw: złot:* 90. W. Nacelewiczowi opłaciwſzy,
„ *przez tegoż wino ſobie miał wydane.* W kolei W. Nacelewicz
„ *odebrawſzy od Litmana pieniądze* i na pomienionym Obligu
„ Litmanowſkim odebranie przez ſiebie Czerw: złot: 90. zapi-
„ sawſzy, *takowych pieniędzy Załłcemu nie oddał.* A gdy Zału-
„ iący po wyrażone pieniądze *nie pojednoktotnie z niemałym ex-*
„ *pensem* poſłańcow posyłał, *i ſam jezdził*, Obżłny przez Li-
„ ſty ſwoie odebranie od Litmana pieniędzy rekognoſkuiąc, *przez*
„ *one ſiebie być dłużnikiem żałuiącego Dellatora ogłoſił*, i rożne
„ w oddaniu pieniędzy czyniąc przewłoki, o cierpliwość w nie-
„ odbieraniu onych Załuiącego obligował. *Na koniec przybyłe-*
„ *mu żałuiącemu Dell: do Terespola* tenże W. Nacelewicz odda-
„ iąc Litmanowſki Oblig, *na tymże Obligu* w Kwicie na Czerw:
„ złot: 90. wydanym, odebranie takowych Czerw: złot: 90. na
„ *Czerw: złot: pięćdzieſiąt nieprzykładnym obrządkiem przeiſtoczyw-*
„ *ſzy przez takowe w Kwicie ſwoim wyſkrobanie*, że tylko Czer:
„ złot: 50. od Litmana odebrał, i że tylko do takowych dla
„ Radowickiego reſtytucyi jeſt obowiązanym utrzymywał. Z te-
„ go powodu kiedy W. Nacelewicz nie wprzód Litmanowi wi-
„ no wyprzedać aſsakurował ſię, aż nim przez Litmana Czerw:
„ złot: 100. u W. Nacelewicza ulokowane nie będą, *kiedy ſwo-*
„ *im Liſtem W. Nacelewicz o znaydywaniu ſię u ſiebie takowych*
„ *pieniędzy W. Radowickiego upewnił*, kiedy na Obligu Litma-
„ nowſkim u ſiebie ulokowanym tenże Nacelewicz odebranie
„ ⚹ 90. dla W. Radowickiego zapisał, i kiedy niewolnie tako-
„ wy Kwit z Krzywdą położoney u ſiebie ufności, przeiſtoczył,
„ a zapomniawſzy *na takowe Kwita przeformowanie* w Liſtach ſwo-
„ ich do Załuiącego pisanych inaczey ſię wypisał. Z tych pobudek
„ *żąda żałuiący*, aby Czerw: złot: 90. z procentami dotąd przy-
„ chedzącemi na Obżłnym Nacelewiczu przysądzone były, aby
„ tak expensa na poſłańcow do Obżłnych posyłanych *i na dro-*
„ *gę kilkakroć przez żałuiącego odbytą* poniesione, tudzież aby
„ Obżłny Nacelewicz tak ukaranym zoſtał, jak ex demerito
„ Sprawy wypadać będzie. *Pisan* 1791. 31. 8*bra*. Czytam ta-
„ kowy Pozew autentyczny.

1791. Ru 8bra 31. pisany, 9bra 8. dnia podany Nacelewiczowi, eorun: 8. 9bra w Aktach Ziem: Brzeskich zeznany, a 1798. Ru Marca 2. d. V. S. na Sądach Grodzkich Wołkow: Aktykowany, *w Extrakcie.*

Odmiany Kraju, nie dały czasu W. Radowickiemu do poparcia iego dowodzenia; a JP. Nacelewicz mając sobie zadaną falsyfikacyą od JP. Radowickiego, przeto skargę hambiącą iego honor (ieśli był nie winnym) nie jołsię odpowiedzi Prawem Konst: 1726. Ru ku wszelkiemu emundowaniu sławy, przepisaney,

lecz

lecz znaiąc bydź ten zarzut słusznym, w żadnym terminie nie czynił Prawem z tymże Radowickim o takową czarną wexę.

Co tym mocniey Nacelewicza o tę zbrodnię pokonywa, i winnym go czyni, gdy nadto WJP. Bułharyn Pisarz Ziem: Wołkow: pod nastaniem teraznieyszego Rządu, Listem iego do JP. Weysa Naczelnika Pttu Wołkow: Adresowanym, pomienia, że widział u W. Radowickiego Oblig z skrobaniną Liczby dziewięciu, i konkluduje w słowach „ Co i sam przyznał (to iest Rado- „ wicki) ia zaś żem to widział, i żem mòwił i pokazywał P. „ Radowickiemu, nie zawstydzę się tey wyznać Prawdy WJP. „ Radowickiemu w oczy „ &c. M. Bułharyn P. Z. Pttu Woł: *czytam cały list takowy.*

JP. Nacelewicz nie powstydził iego czynności, lubo go publicznie wystawiano, i Pozwem i tym listem ku zasłużoney obeldze; a W. Radowicki znalazłszy debitorem swoim, nie iuż Litmana mieszkańca W. Bułharyna, lecz JP. Nacelewicza, po Rewolucyi zmienia iego plantę, pozywa Zyda Litmanowicza i Nacelewicza do opłaty ⚹ 100. i podstępnym sposobem uzyskuie Kondemnatę w Roku 1796. Maja 10. dnia N. S.

Litman Izraelowicz w pozwie pod datą 1796. *Febr:* 12. *dnia* od W. Radowickiego podanym sobie, nayduiąc upewnienie, iż W. Nacelewicz nie przyznaie się tylko do opłaty ⚹ 60. przez tegoż Litmana, i wiedząc że skutkiem Kondyktu, JP. Radowicki pozwu swego pod Rm 1791. 8bra 31. dnia pisanego wyrazow, w zupełności nie popiera, iż takowa adnotata zaliczonych ⚹ 90. Nacelewiczowi, nie tylko ręką tegoż Nacelewicza, ale i Ręką Litmana po Hebraysku iest zanotowana na Obligu, dla racyi opowiadaiącey się onego zatraty wpływaiących do tey wiadomości, iako i samego W. Radowickiego, tenże Litman, zaadcytował, *czytam*

1796. Ru Msca Maja 23. dnia Pozew Autentyczny Litmana, zeznany po WW. Kołupaylę, Pietraszewskiego, Wołodkiewicza i Radowickiego.

Do złożenia dostateczney Ewazyi Litmana, Sąd Grodzki przeciął drogę, gdy W. Radowicki zawołał iego Aktorat po Kondemnacie, Litmana nie łączono żałoby, tylko w subdystynkcyi, to iest wyłączaiąc 460. złł: u Nacelewicza będących; gdy W. Radowicki w drugim iego Aktoracie z Nacelewiczem na kar: 9. i 10 Dekretu powiedział „ Referuiąc się do dowodow u Sądu złożyć „ się maiących, a szczegulniey do pozwu w Ru 1791. 8bra „ 31. dnia pisanego tegoż Ru 9bra 8. dnia przed Aktami Ziem: „ W. Brzeskiego zeznanego „ Wtenczas Sąd Grodz: Wołkow: na kar: 19. dał subdistynkcyą i tego Aktoratu, nie daiąc mocy W. Radowickiemu dowodzenia prawdy, tym Pozwem opowiedzianey, *czytać te żałoby i folia.*

Przez taki sposob, Zyd Litman odsuniony od iego poszukiwania na WW. Kołupayle, Pietraszewskim, Wołodkowiczu i Radowickim, Pozwem 1796. Ru Maja 23. dnia wyżey złożonym, zamierzonego nie mogł złączyć onego adcytacyi w celu doyścia gdzie się ten Oblig falsyfikowany zatraconym i przez kogo, został.

Wyraznie W. Radowicki uczynił Kondykt z Nacelewiczem; ukrył dowody i Listy; a Litman wystawionym został na utratę kilkadziesiąt Czer: złł: i onego złł: 460. Nacelewiczowi osobno danych.

 Ja-

aJkoż w Ru zeszłym 1798. Marca 3. V. S. 14. N. S. oczewistym Grodzkim Dekretem Wołkowyskim, mimo wszelką słuszność i dowody, nie sądzą W. Radowickiemu na Nacelewiczu całą Summę, ale tylko ⚹ 50. Kapitału za Juramentem w Ewazyi danym; procentu ⚹ 25. złł: 6. gr: 22. i pół, Expensu f. 100. na Litmanie Kapitału ⚹ 50. procentu 25. f: 6. gr: 22. i pół Inekwitacya za nieopłatą w Ru 1798. Apr: 23. dnia do Majątku Nacelewicza Połonney, a w summie na Zydzie decydowaney do Domu w Wołkowyskim leżącego, wszelkiego innego, i łapaniem samey osoby.

Uciązliwy, i z prawem nie zgodny wyrok, Litman obniosł appellacyą w zupełności, a W. Nacelewicz tylko od Sądzonych expensow, i procentu; honor iego żeby w tym iaką cierpiał plamę, nie żali się lubo wyprzysiądź powinien słuszności iego opowiedzenia, około notowanych ⚹ 50. w dowód składam 1798. Ru Marca 3. V. S. 14. N. S. Dekret oczewisty zaappellowany, przyczyny do zniszczenia Dekretu.

Pewnym to iest, że W. Radowicki wino swoje lokował u W. Nacelewicza, i zobowiązał go aby dotąd one wino niewydawał, póki Zyd Litman, pieniądze nie złoży; obok tego niezawodną iest rzeczą, że Oblig Radowickiemu przez Litmaną na ⚹. 100. wydany, tamże u Nacelewicza zlokowanym został.

Gdyż i strony nie przeczą, i Załoba w Roku 1791. 8bra 31. dnia napisana, i Dekret na Kar: 30. i 31. przyświadcza w Racyach „ Ponieważ w procederze teraznieyszym wypartym nie „ iest ze strony JP. Radowickiego, że opłat Summy ⚹. 100. „ W. Radowickiemu przez Litmana zawinioney na ręce JP. „ Nacelewicza od tegoż JP. Radowickiego został powierzo- „ nym, a ztąd pretendowany w całości Summy przez Litmana „ następowac niemoże. „

Gdyby więc prostym sposobem badać, kto powinien za Lokacyą wina będącego u Nacelewicza, opłacić W. Radowickiemu, odpowiada mu Prawo w Ar: 30. Roz; 7. które pisząc o rzeczach w zastaw danych, postanawia. „ §. Tak też ieśliby kto u ko- „ go złożył w kleci, albo w iakim schowaniu, rzeczy swe i „ zamknoł, a domowy Gospodarz te rzeczy w niebytności ie- „ go ruszał, abo na nisze mieysce przeniosł, a w tymby się „ szkoda stała, tedy ten kto ruszał, ma tę wszystkę szkodę za- „ płacic.

Radowicki oddał w schowanie, pod zastaw Nacelewiczowi iego wino, aby nie wydawał on bez pieniędzy; Nacelewicz dziś powiada, że wina niema, więc JP. Nacelewicz, Radowickiemu za wino schowane opłacić iest Obligowanym, ale nie Zyd Litmanowicz.

Litmana nie było obowiązkiem niebrac Wina, ieśli wydaie JP. Nacelewicz; ani uręczał Litmanowicz Radowickiego, ani nalazł u niego Kredytu tenże, tylko W. Nacelewicz. Litman słowem był Kupcem, ktòremu godziło się nie iść do Nacelewicza po te Wino, powiedziec, niemam pieniędzy, niebiorę Wina, odbieram Kartę; albo, ułożyc się z Nacelewiczem, i wziąc od niego darmo te Wino; zawsze W. Radowicki lokuiący u Nacelewicza Depozyt, u niego patrzec iest Obligowanym własności swoiey.

Polecił W. Radowicki W. Nacelewiczowi, aby bez pieniędzy nie odda-

oddawac Litmanowi Wina; gdy Nacelewicz te Wino oddał; tym samym pokazuie się że Litman opłacił należne pieniądze, iest tedy to pierwszy dowod, iż Litman nie winien W. Radowickiemu.

Powtóre W. Radowicki Pozwem 1791. 8bra 31. dnia napisanym przyświadcza Litmanowi, że on ma Listy od Nacelewicza upewniaiące iż tenże odebrał należne od Litmana pieniądze za Wino, iż dłużnym staie się Nacelewicz Radowickiemu, i nie-tylko upewnionym został Radowicki Listami, lecz i obecnym widzeniem Adnotaty zaliczonych przez Litmana ※. 90. iest więc to drugie przekonanie naymocnieysze z Prawa Ar: 77. Roz: 4. Pisma dowodem i nie potrzebuie żadney większey Ewazyi niewinności Litmana.

Radowicki daie Wino do Depozytu Nacelewiczowi z Kondycyiami powyższemi na odebranie Litmanowi; Radowicki ten sam swiadczy, że Wino te iemu iest opłacone od Litmana, a tylko Nacelewicz pieniądze iemu dane gdzieś podział; Radowicki ten sam Nacelewiczowi czyni Kredyt, i cierpliwym iest wypłaty? możesz byc większy dowod nad ten, gdy nadto ony Woznemu zeznac każe, gdy sam w Załobie do Dekretu oczewistego wzywa tey Załoby, i iey skutku rozciągnienia żąda. — (Czytam na Kar: 9. 10. i 11. Załobę, a na Kar: 18. i 19. łączenie przez W. Radowickiego dowodzone.)

Otoż Dowod wypłaty Zyda Litmana W. Radowickiemu iemu za Obligiem należności, w skutek wspomnionego Prawa Ar: 77. Roz: 4 A dowody i odwody na wszelką rzecz ,, Maią byc przez pismo, ,, abo przez swiadki, a to są naypewnieysze i naygruntow- ,, nieysze dowody. ,,

Pismem swiadczy W. Radowicki że odebrał Nacelewicz od Litmana za Wino pieniądze; pozwy tego nie zrzekł się, lecz onego skutki, do Dekretu oczewistego wciągnoł; iakżesz ten Dowod nie przyiąc za dowod słuszny i z Prawem zgodny?

W. Nacelewicz wymawia się, od tey pewności; lecz iak on smie podnieść oczy ku światłu, gdy Wierzyciel Radowicki dowodzi pewności opłaty przez Litmana, Litman toż powiada; oddanie Wina zpod schowania, podobnie otym przyświadcza! mowienie więc JP. Nacelewicza wiary naydywac niemoże, jak tych Ludzi nie rzetelnych, przeciw wszelkiey widoczności fałsze mowiących, o ktorych Ar: 78. Roz: 4. §. 3. postanawia, zakazuiąc im nie wierzyc.

JP. Nacelewicz sam ieden niemoże naleść Kredytu, przeciw swiadectwu dwuch Obywateli, i przysiędze Litmana.

Bowiem, Obwiniony od W. Radowickiego o podskrobanie odnotaty zaliczoney illości przez Litmana, nie tylko przez Lat tyle nieczynił Ewazyi ku ocaleniu iego sławy, lecz gdy i Pisarz Bułharyn otym Listem swym zapowiedział, i Zyd Litman przez Pozew w Roku 1796. Maia 23. dnia wyniesiony oskarżył, w Sądzie Grodzkim Wołkow: nie robił wywodu, lecz tylko bronił łączenia takowego Aktoratu.

Dwòch więc Obywateli świadectwo, przynosi ważny dowod Litmanowi w Sprawie o występnych zamiarach JP. Nacelewicza, a oistocie pewności Litmana, tak właśnie, jak Ar: 81. Roz: 4. wspierac chce świadkami rzecz ktorą kolwiek. *Słowa* ,, Też ,, ustawuiemy, iż strona dowodząc rzeczy swey, ma dowieść

B trze-

„ trzema świadkami, Ludzmi wiary godnymi, i nie podeyrza-
„ nymi, a iesliby kto trzech świadkow niemiał, tedy w niedo-
„ ſtatku trzeciego, przy dwuch świadectwie, sam ma przysiądz,
„ i tym rzecz swą odzierżec. „

Przez wyznanie i W. Bułharyna i W. Radowickiego, w naprawowywaniu i przerabianiu Liczby opłaconych pieniędzy, pokonywa ſię JP. Nacelewicz o winę, a Zyd Litman, osięga za sobą przekonanie prawdy.

Przez dowod pisma Radowickiego, przyświadcza ſię, że Litman opłacił za Wino Nacelewiczowi; przyiąc zatym onego Ewazyą należy.

Nieracyia, co Grod Wołkowyſki powiada, że Radowicki nie oprzysięga iego doniesienia, Prawo w Ar: 81. Roz: 4. nie potrzebuie tey Ofiary; dosyc gdy Wierzyciel Radowicki świadczy, że Debitor Zyd Litman oddał już komu należało, pieniądze i ktoż przy opłacie pieniędzy Wierzycielowi, gdy Kwit bierze potrzebuie przysięgi. Pismo gdy ſię ſkłada, Jurament ieſt nie potrzebny.

Albo gdy się przywodzą dwoch Obywateli świadectwa, prawo wspomnione Art: 81. Roz: 4. nie potrzebuie tylko po Aktorze przysięgi, gdy mowi „ sam ma przysiądź „

Czy więc przychylić się do przyswiadczenia Radowickiego wierzyciela; Litman wolny od pretensyi i opłaty Radowickiemu, ale Nacelewicz uspokoić powinien, czy skłanić się do swiadectw Radowieckiego i Bułharyna, iako ustronnych, i iako swiadkow, oni wyznają ze widzieli podstęp Nacelewicza; więc przy Juramencie Litmana przynim Ewazya, czy słuchać Art: 30. Roz: 7. Nacelewicz za depozyt odpowiada, Litman wolny.

Przysięga przez Radowickiego nie ofiaruiąca się, iest skutkiem Kondyktu, Sąd Grodz: Woł: był nie bacznym, gdy trzeba było ku temu wszystkich dowodow, on nie dał łączenia; on zamknoł oczy przed widziałną Prawdą, przeto poprawić takowy wyrok przynależy.

Bliższość do Juramentu przy Litmanie, JP. Nacelewicz tak ciężko oskarżony przez Radowickiego, sciąga obelgę Prawem Art: 16. Roz: 1. do ktorey znieśienia był powinien przystąpić niezwłocznie tenże Nacelewicz z nakazu Konst: 1726. Ru.

Pokonany tym samym występkiem, że się nie emundował, niemoże oprzysięgać on, lecz Litman. Nad to z Art: 81. Roz: 4. przy swiadectwach, nayduie Litman dowod dla siebie, a nie dla Nacelewicza.

Z Art: 77. R. 4. gdy ſkłada pismo W. Radowickiego, dosyć Sądowi przekonania; gdy zaś przy pismie ofiaruie Jurament, nowy dowod i drugi przynoſząc Kupiec, bliżſzym jeſt niż obwiniony czatno JP. Nacelewicz.

Na fundamencie takich przekonań, raczy Sąd Główny ſkaſsować Dekret Wołkowyſki Summę w ſtosunku do Art: 54. R. 4. wſkazać dla Radowickiego na Nacelewiczu. Uwolnić Litmana, a za kondykt ukarać Radowickiego i Nacelewicza expensami prawnymi.

Reſztę do odpowiedzi.